

Sami Kohen

Dünya “Evet”ten memnun, ama...

Demokrasilerde yasal düzenlemeler üzerinde yapılan referandumlar genelde uluslararası camiada pek ilgi görmez.

Oysa Türkiye’de anayasa değişikliği için düzenlenen halk oylaması, dış dünyada yakından izlendi.

Bu, Türkiye’nin “yükselen bir güç” olarak Batı’da olsun, Dođu’da olsun, hemen hemen her olayı ile yabancı ülkelerin dikkatini çektiğini gösteriyor.

Referandumu Türkiye’nin demokratik gelişmesi açısından önemseyenler var tabii.

Ancak genelde dışarıdaki ilginin esas nedeni, bu referandumun bugünkü iktidar ve özellikle Başbakan Erdoğan için bir siyasal güç testi olarak görülmesidir.

Demokratik süreç açısından referandumun sonucu, genelde dış dünyada olumlu karşılanıyor. AB’den ve ABD’den gelen tepkiler, bunun göstergesi.

AB adına konuşan komisyon üyesi Stefan Füle, referandum sonucunu, AB’nin kriterleri doğrultusunda atılan önemli bir adım olarak nitelendirdi. Ancak Füle’nin ifadesiyle AB Komisyonu bu gelişmeden memnurluk duymakla beraber, referandumda kabul edilen anayasa değişikliklerinin uygulanmasını “çok yakından izleyecek.” Füle, aynı zamanda hükümetin yeni bir anayasa için yeni adımlar atması ve muhalefet partileri ve sivil toplum kuruluşlarıyla bir diyalog ve istişare içinde olması gerektiğini belirtiyor. Kısacası gerek AB, gerekse Avrupa Parlamentosu yetkilileri, referandumu olumlu karşıladıklarını, ancak kabul edilen değişikliklerin yeterli olmadığı diğer reformların da yapılmasını bekledikleri mesajını veriyor.

Siyasal güç testi

Referandum sonucuna daha geniş bir perspektiften bakanlar, yani bunu iktidar için bir güven oyu olarak görenler de, genelde memnuniyet ifade ediyorlar. Yabancı analistleri bu halk oylamasını “seçim öncesi bir güç testi” olarak görmeye iten neden, aslında referandum kampanyasının gerçekten tam bir seçim havasına bürünmüş olmasıdır.

Nitekim dün hemen hemen tüm önemli dünya gazetelerinde yapılan değerlendirmeler, Erdoğan’ın kazandığı yüzde 58 “evet” ile şimdi daha güçlü bir duruma geldiğine işaret ediyorlar.

Analistler bunun Erdoğan ve partisinin önümüzdeki yıl, üçüncü kez iktidara gelmesinin yolunu açacağını düşünüyor ve bundan Türkiye’de istikrarın devam edeceği sonucunu çıkarıyor.

ABD’de özellikle yönetim çevrelerinin referandum sonucunu bu açıdan memnuniyet verici bulduğu anlaşılıyor. Gerçi Başkan Obama, Erdoğan’a kutlama mesajında “Türk demokrasisinin canlılığı” üzerinde durdu, ama Washington’un gözünde istikrar faktörünün kendi çıkarları açısından büyük önem taşıdığı kuşkusuz.

Özellikle kongrede Erdoğan’ın son zamanlarda izlediği dış politikaya karşı bir cephe oluşuyorsa da, ABD Türkiye’de istikrarın devamını ve şimdiki iktidarla ilişkilerini sürdürmeyi tercih ediyor gibi görünüyor.

Hangi yolu seçecek?

Evet, dış dünya referandum sonucundan genelde memnun; ama iki konuda soruları

ve tereddütleri var:

Birincisi iç politika alanında. Erdoğan pekiştirdiği gücünü nasıl kullanacak? Demokrasiyi gerçekten daha ileriye götürmeye, bu yolda muhalefetle, farklı düşünenlerle yapıcı bir diyalog kurup uzlaşmaya çalışacak mı? AB bunun takipçisi olacağını söylüyor.

İkincisi, dış politika alanında. Erdoğan tazelediği gücünü nasıl kullanacak? Daha önce ilan ettiği “açılımlar”ı sürdürme cesaretini gösterecek mi? Son zamanlarda sarsıntı geçiren ilişkileri rayına oturtmayı mı, yoksa tutumunu sertleştirmeyi mi yeğleyecek?

Başbakan “evet” zaferinden sonra şimdi her iki alanda da böyle kritik bir yol kavşağında...